

LUCINDA RILEYOVÁ

LÚBOSTNÝ LIST

TATRAN

LÚBOSTNÝ LIST

LUCINDA RILEYOVÁ

LÚBOSTNÝ LIST

TATRAN

Z anglického originálu Lucinda Riley: THE LOVE LETTER,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Pan Books,
an imprint of Pan Macmillan, Londýn 2018,
preložila Mária Kočanová.

Vydalo Vydavateľstvo TATRAN, s. r. o., v roku 2025,
so sídlom Klariská 16, 815 82 Bratislava, Slovenská republika.
Vyšlo ako 5539. publikácia.

Vydanie I.

Prebal a knižnú väzbu navrhla a spracovala Ľubica Kochanová.

Zodpovedná redaktorka Adriana Oravcová

Jazykové redaktorky Beáta Beláková, Kristína Němcová

Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign, Bratislava

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

info@slovtatran.sk

All rights reserved.

Copyright © Lucinda Riley 2018

Translation © Mária Kočanová 2025

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2025

ISBN 978-80-222-1572-5

Venujem Jeremymu Trevathanovi

Autorská poznámka

Knihu *Lúboštný list* som začala písať v roku 1998 – presne pred dvadsiatimi rokmi. Po niekoľkých úspešných uverejnených románoch som sa rozhodla napísať triler z prostredia fiktívnej britskej kráľovskej rodiny. V tom čase bola popularita monarchie na rekordne nízkej úrovni v súvislosti so smrťou Diany, princeznej z Walesu. V roku 2000 tiež oslavovala sté narodeniny kráľovná matka a oficiálne celonárodné oslavy sa mali konať tesne po vyjdení mojej knihy. Pri spätnom pohľade si uvedomujem, že som zrejme mala venovať väčšiu pozornosť prieskumom vývoja knižného trhu, ktoré upozorňovali, že možno sa téma môjho románu nebude páčiť kráľovskému palácu. Krátko pred vydaním, v čase, keď sa spustila propagácia knihy v obchodnej sieti, predobjednávky a propagačné podujatia, vydanie knihy s názvom *Dvojité videnie* – ako som ju vtedy nazvala – bolo z nevysvetliteľných dôvodov zastavené a román nikdy neuzrel svetlo sveta.

Môj vydavateľ mi zrušil zmluvu na ďalšiu knihu a napriek klopaniu na rozličné dvere som nenašla iného – všetky ostávali predom mnou zatvorené. V tom čase som so zdesením sledovala, ako sa moja kariéra zo dňa na deň rozplynula. Našťastie som sa krátko predtým vydala, založila si rodinu, sústredila sa na výchovu detí a popritom som napísala tri knihy pre vlastné potešenie. Pri spätnom pohľade bola tá prestávka pre mňa skrytým požehnaním, ale keď začal môj najmladší syn chodiť do školy, vedela som, že musím načrieť hlbšie a nájsť odvahu poslať svoj najnovší rukopis niektorému vydavateľovi. Pre istotu som si zmenila priezvisko a po rokoch života v ústraní na vidieku som bola nadšená, keď môj rukopis prijali.

Po publikovaní niekoľkých ďalších románov sme s vydavateľom usúdili, že nastal čas dať dielu *Dvojité videnie* druhú šancu. Je dôležité mať na pamäti, že román *Lúboštný list* je do istej miery časovo viazaný

na určité historické obdobie. Keby som ho mala situovať do dnešného sveta, vzhľadom na vývoj technológií, najmä tých, ktoré v súčasnosti využívajú naše bezpečnostné služby, by bol jeho dej nehodnoverný.

Napokon chcem zopakovať, že *Lúboštný list* je fikcia a nijako nesúvisí s našou milovanou kráľovnou a jej rodinným životom. Dúfam, že moja „alternatívna“ verzia sa vám bude páčiť. Ak sa tentoraz úspešne dostane do vašich rúk...

Lucinda Rileyová
Február 2018

Kráľovský gambit

*Šachové otvorenie, pri ktorom biely ponúkne
obetu pešiaka, aby odľákal čierneho pešiaka.*

Predslov

Londýn 20. november 1995

„Drahý James, čo to robíš?“

Celý dezorientovaný sa obzrel okolo seba a zatackal sa.

Zachytila ho tesne pred pádom. „Tuším si námesačný. Poď, odvediem ťa späť do postele.“

Vnučkin láskavý hlas mu pripomenul, že chcel vykonať niečo naliehavé, čo odkladal do poslednej chvíle...

No teraz sa tá chvíľa pominula. Zúfalý sa dal odvieť do postele, preklínajúc svoje nemožné krehké nohy, rovnako ako zabudlivú myseľ, ktorá ho opäť zradila.

„No tak,“ prihovorila sa mu, keď ho ukladala. „Máš bolesti? Nedám ti ešte trochu morfia?“

„Nie. Prosím. Ja...“

Mozog sa mu menil na želatínu práve vďaka morfiu. Zajtra mu z neho neostane nič a potom si už nespomenie, čo musí spraviť predtým, ako zomrie.

„Dobre. Tak sa uvoľni a pokús sa zaspáť.“ Pohladkala ho po čele. „Čochvíľa príde lekár.“

Vedel, že nesmie zaspáť. Zatvoril oči a zúfalo pátral, pátral... po útržkoch spomienok, po tvárach...

Vtom ju zbadal jasne ako v deň, keď sa s ňou stretol po prvý raz. Bola taká nádherná, taká nežná...

„Spomínaš si? Ten list, môj drahý,“ pošepkala mu. „Sľúbil si, že mi ho vrátiš...“

Samozrejme!

Otvoril oči, pokúsil sa posadiť a uvidel nad sebou znepokojenú tvár svojej vnučky. Vtom pocítil ostré bodnutie na vnútornej strane lakťa.

„Lekár ti dáva niečo na upokojenie, drahý James,“ povedala.

Nie! Nie!

Slová sa odmietali predrať na jeho pery, a keď sa mu ihla zaborila do žily, vedel, že je neskoro.

„Je mi to ľúto, tak veľmi ľúto,“ zajachтал.

Vnučka sledovala, ako sa mu zatvárajú viečka a telo sa uvoľňuje. Pristla si hladké líce na jeho tvár a zistila, že ju má mokrá od slz.

Besançon, Francúzsko 24. november 1995

Pomaly prešla cez salón k ohňu. Dnes bolo chladno a zhoršil sa jej kašeľ. Uložila si krehké telo do kresla a zdvihla zo stolíka najnovšie číslo *Timesov*, aby si pri anglickom čaji ako zvyčajne prečítala smútočné oznámenia. Keď zazrela veľký nadpis zaberajúci tretinu titulnej strany, s hrkotom položila porcelánovú šálku na tanierik.

ŽIJÚCA LEGENDA JE MŔTVA

Sir James Harrison, jeden z najväčších hercov svojej generácie, zomrel včera vo svojom londýnskom dome v kruhu najbližšej rodiny. Mal deväťdesiatpäť rokov. Súkromný pohreb sa bude konať na budúci týždeň. Zádušná omša sa uskutoční v Londýne v januári.

Stislo jej srdce a noviny sa jej roztriasli v rukách tak prudko, že zvyšok sotva prečítala. Článok dopĺňala fotografia herca s kráľovnou, keď mu odovzdávala Rad britského impéria. Hoci jej slzy zahmlievali zrak, prešla prstami po výraznom profile, hustej sivejúcej hrive...

Mala набраť odvalu... a vrátiť sa? Naposledy, aby sa s ním rozlúčila...?

Ranný čaj chladol na stolíku a ona čítala ďalej, vrývajúc si do mysle podrobnosti z jeho života a kariéry. Potom jej pohľad padol na menší titulok pod článkom:

Z TOWERU ZMIZLI HAVRANY

Včera večer sme dostali správu, že z londýnskeho Toweru zmizli slávne havrany. Podľa legendy tam žijú už vyše päťsto

rokov a na základe dekrétu Karola II. strážia Tower a kráľovskú rodinu. Ošetrovateľ havranov si všimol ich zmiznutie včera večer a momentálne je po nich vyhlásené celoštátne pátranie.

„Nech nám všetkým pomáhajú nebesia,“ zašepkala a zachvela sa od strachu. Možno je to iba zhoda okolností, no význam legendy dobre poznala...

Londýn 5. január 1996

Joanna Haslamová sa náhlila cez Covent Garden, ťažko dýchala a plúca jej chrapčali od námahy. Kým kľučkovala medzi turistami a skupinkami školákov, stihla sa len o vlások vyhnúť pouličnému hudobníkovi. Vyšla na Bedford Street vo chvíli, keď pred bránou Katedrály svätého Pavla zastala limuzína. Fotografi obkolesili auto, vystúpil z neho šofér a otvoril zadné dvere.

Doparoma! Doparoma!

Z posledných síl prebehla posledné metre k bráne a odtiaľ na nádvorie. Hodiny na veži katedrály potvrdzovali, že mešká. Keď sa blížila ku vchodu, prešla pohľadom skupinu paparazzov a zbadala svojho fotografa Steva. Stál na výbornom mieste na schodoch. Zakývala mu, on jej ukázal zdvihnutý palec, a potom sa pretisla pomedzi fotografov, čo sa zhrčili okolo celebrity, ktorá vystúpila z limuzíny. Len čo vošla do kostola, videla zaplnené lavice jemne osvetlené lustrami vисиacimi z vysokého stropu. Organ v pozadí hral ponurú skladbu.

Uvádzačovi ukázala novinársky preukaz, zhlboka sa nadýchla, vklísla do zadnej lavice a vďačne sa usadila. Vytiahla z batoha poznámkový blok a pero a pri každom nadýchnutí a vydýchnutí sa jej dvíhali a klesali plecيا.

Hoci v kostole bolo chladno, Joanna cítila, ako jej na čelo vyrážajú kropaje potu a čierny rolák z ovčej vlny, čo v rýchlosti hodila na seba, sa jej neprijemne lepil na telo. Vybrala papierovú vreckovku a vysmrkala sa. Potom si prehrabla prstami dlhé rozstrapatené vlasy, oprela sa chrptom o lavicu a zatvorila oči, aby sa jej upokojil dych.

Sotva prešlo niekoľko prvých dní nového roka, ktorý sa začal tak sľubne, no Joanna už mala pocit, akoby ju niekto nepostrčil, ale priam sotil z vrcholu Empire State Building. Prudko. Bez varovania.

Dôvodom bol Matthew... jej životná láska – presnejšie až dovčera... Teraz už bývalá láska jej života.

Joanna si zahryzla do spodnej pery a premáhala plač. Potom natiahla krk smerom k predným laviciam neďaleko oltára a s úľavou si všimla, že členovia rodiny, na ktorých všetci čakali, ešte neprišli. Obrátila sa k hlavnému vchodu a videla, že paparazzovia za dverami si zapalujú cigarety a nastavujú objektívy. Smútoční hostia pred ňou sa začali mrviť na nepohodlných drevených laviciach a šepkať si so susedmi. Rýchlo prebehla pohľadom po prítomných a vybrala si najvýznamnejšie celebrity, o ktorých sa zmieni vo svojom článku. Mala ťažkosti identifikovať ich odzadu podľa hláv, lebo väčšinou boli sivé alebo biele. Keď si zapisovala do notesa ich mená, v mysli sa jej opäť vynorili včerajšie udalosti...

Popoludní sa Matthew nečakane zjavil v jej byte v Crouch End. Po spoločne strávených vianočných a novoročných radovánkach sa dohodli, že sa každý z nich uchýli do svojho bytu, skôr ako sa im znovu začne práca. Bohužiaľ, Joannu takmer celý čas trápilo najhoršie prechladnutie, aké mala za posledné roky. Matthewovi otvorila s termoforom s obalom Macka Pu pritísnutým na hrudi, oblečená v prastarej flanelovej pyžame a pásikavých ponožkách.

Okamžite vedela, že čosi nie je v poriadku, lebo ostal stáť pri dverách, očami blúdil po chodbe a hľadel na všetko okrem Joanny...

Potom ju informoval, že „premyšľal“. Že ich vzťah podľa neho nikam nesmeruje. A možno nastal čas, aby to zabalili.

„Chodíme spolu šesť rokov, od skončenia univerzity,“ skonštatoval, pohrávajúc sa s rukavicami, čo mu darovala na Vianoce. „Spočiatkom sa domnieval, že časom sa budem chcieť s tebou oženiť – veď vieš, oficiálne spojiť naše životy. No ten okamih sa nedostavil...“ Nedbalo mykol plecami. „A keďže ten pocit nemám ani teraz, pochybujem, že niekedy príde.“

Joanna stisla termofor a skúmala jeho previnilý, obozretný výraz. Strčila ruku do vrecka na pyžame, vybrala vlhkú vreckovku a silno sa vysmrkala. Potom sa mu zahľadela priamo do očí.

„Kto je to?“

Tvár a krk mu okamžite zaplavila červeň. „Nemalo sa to stať,“ zajačtal, „ale stalo sa a dlhšie to nemôžem tajiť.“

Joanna si spomenula na silvestrovskú noc, ktorú spolu strávili pred štyrmi dňami. A usúdila, že sa pretvaroval čertovsky dobre.

Volala sa Samantha. Pracovala v tej istej reklamnej spoločnosti ako on. Navyše ako vedúca učtárne. Začalo sa to v tú noc, keď Joanna striehla na schodoch istého konzervatívneho člena parlamentu, ktorému sa prevalila špinavá kauza, a nestihla prísť včas na vianočný večierok v Matthewovej agentúre. V hlave jej dosiaľ vírilo slovo „kliše“. No potom sa spamätala, slovo „kliše“ bolo predsa spoločným menovateľom pre bežné ľudské správanie.

„Ubezpečujem ťa, že som sa snažil na Sam zabudnúť,“ pokračoval Matthew. „Naozaj som sa o to usiloval celé Vianoce. Bolo úžasné pobudnúť s tvou rodinou v Yorkshire. No minulý týždeň som sa s ňou znovu stretol pri pohárikú a...“

Joanna bola mimo hry. Vystriedala ju Samantha. Bolo to celkom jednoduché.

Iba naňho zízala, oči ju pálili od ohúrenia, hnevu a strachu, a on pokračoval.

„Spočiatku som sa nazdával, že som do nej iba buchnutý. No je zrejme, že keď niečo také cítim k inej žene, nemôžem pokračovať vo vzťahu s tebou. Takže robím len to, čo pokladám za správne.“ Zadíval sa na ňu a pohľadom ju takmer prosil, aby sa mu za také šľachetné správanie poďakovala.

„Čo pokladáš za správne...“ zopakovala mechanicky. A potom jej vyhrkli potoky nádchových, horúčkových slz. Odkiaľsi zďaleka počula, ako jeho hlas jachce ďalšie ospravedlnenia. Nasilu otvorila opuchnuté, uplakané oči a sledovala, ako sa sklúčený a zahanbený zosypal do jej ošúchaného koženého kresla.

„Vypadni,“ zachrapčala napokon. „Ty hnusný, mizerný, klamársky, neverný sviniar! Vypadni! Okamžite choď preč!“

Späťne usúdila, že najväčšmi ju zranilo to, že ho ani nemusela presviedčať. Vstal, zašomral čosi o akýchsi veciach, čo má ešte v jej byte, a že keď sa usadí prach, musia si spolu sadnúť a prebrať to, a potom hneď upaľoval k dverám.

Zvyšok večera Joanna preplakala do telefónu matke, do odkazovej schránky najlepšieho priateľa Simona a do čoraz mokrejšieho chlpatého obalu na termofoor.

Napokon vďaka obrovskému množstvu sirupu proti nádche a koňaku odpadla a bola rada, že niekoľko nasledujúcich dní nemusí ísť do práce, lebo chcela využiť nadčasy, ktoré si odsľúžila pred Vianocami za spravodajským stolom.

O deviatej ráno jej však zazvonil mobil. Celá oťapená sa za ním načiahla a želala si, aby to bol zúfalý, kajúcny Matthew, ktorý prišiel na to, akej obrovskej neprávosti sa dopustil.

„To som ja,“ vybrechol na ňu drsný glasgowský prízvuk.

Joanna mlčky zanaďavala do plafónu. „Ahoj, Alec,“ smrkla. „Čo chceš? Mám voľno.“

„Je mi ľúto, ale nemáš. Alice, Richie aj Bill volali, že sú chorí. Svoje nadčasy si budeš musieť vybrať inokedy.“

„Vítam ich v klube.“ Prehnane nahlas zakašľala do telefónu. „Prepáč, Alec, ale aj ja zomieram.“

„Pozri sa na to takto: dnes budeš pracovať, a keď vyzdravieš, užiješ si voľno, ktoré ti právom patrí.“

„Nie, naozaj nemôžem. Mám teplotu. Sotva stojím na nohách.“

„Zvládneš to. Je to práca posediačky v Hereckom kostole v Covent Garden. O desiatej sa tam koná zádušná omša za sira Jamesa Harrisona.“

„To mi nemôžeš urobiť, Alec. Prosím. Posledné, čo teraz potrebujem, je sedieť v prievane v kostole. To bude moja smrť. A potom prídeš ty na moju zádušnú omšu.“

„Lutujem, Jo, ale nevidím inú možnosť. Zaplatím ti taxík tam aj späť. Po zádušnej omši môžeš ísť domov a článok mi pošleš e-mailom. A pokús sa urobiť rozhovor so Zoe Harrisonovou, dobre? Steve tam išiel fotografovať. Ak bude vo forme, dáme to na prvú stranu. Koniec, ozvi sa.“

„Doparoma!“ Joanna spustila ubolenú hlavu späť na vankúš. Potom zavolala miestnu taxislužbu a pretackala sa k šatníku, aby si pohľadala čierne oblečenie.

Svoju prácu mala rada, žila pre ňu, ako často hovoril Matthew, no dnes ráno vážne zapochybovala, prečo to robí. Po skrátených pracovných úväzkoch v niekoľkých regionálnych novinách ju pred rokom prijali za elévku do denníka *Morning Mail* v Londýne – jedného z najpredávanejších v krajine. Jej tvrdo zaslúžené, ale nízke postavenie na spodku pyramídy znamenalo, že si nemohla dovoliť nič odmietnuť. Ako jej Alec, šéfredaktor spravodajstva, nikdy nezabudol pripomenúť, za chrbtom jej stálo tisíc hladných mladých žurnalistov. Šesť týždňov v spravodajskej miestnosti bolo doteraz najťažších v jej pracovnom živote. Robila nepretržite a Alec – striedavo otrokár a skutočne oddaný profesionál – od nej očakával presne to, čo bol ochotný vydať zo seba aj on.

„Strany o životnom štýle som ochotná robiť hocikedy,“ smrkla a vzhľadom na vážnu udalosť si natiahla nie celkom čistý čierny pulóver, hrubé vlnené pančucháče a čiernu sukňu.

Taxík meškal desať minút a potom uviazol v zápche na Charing Cross Road. „Je mi to ľúto, zlato, ale nič nezmôžem,“ vyhlásil šofér. Joanna pozrela na hodinky, hodila mu desaťlibrovku a vyskočila z auta. Prepletala sa po uliciach ku Covent Garden s ťažkým dychom a soplavým nosom a uvažovala, či môže dopadnúť ešte horšie.

Zo zamyslenia ju vyrušilo náhle ticho. Otvorila oči, a keď obrátila hlavu, videla, že do kostola vchádzajú členovia rodiny sira Jamesa Harrisona.

Na čele kráčaľ Charles Harrison, jediné dieťa sira Jamesa, ktorému ťahalo na sedemdesiatku. Žil v Los Angeles a bol preslávený režisér vysokonákladových akčných filmov plných mimoriadnych efektov. Matne si spomínala, že pred časom získal Oscara, ale jeho filmy nepatrili k tým, na ktoré zvyčajne chodila.

Po boku Charlesa Harrisona kráčala Zoe Harrisonová, jeho dcéra. Vyzerala úchvatne v čiernom vypasovanom kostýme s krátkou sukňou, v ktorej vynikli jej štíhle nohy. Dlhé vlasy mala pevne začesané do uzla a účes len podčiarkol jej klasickú anglickú krásu. Bola herečka, jej filmová kariéra sa práve rozbiehala a Matthew bol do nej zbláznený. Tvrdil, že Zoe mu pripomína Grace Kellyovú – očividne ženu jeho snov –, čo Joannu priviedlo k úvahe, prečo potom chodí s vyháknutou brunetkou s tmavými očami, ako je ona. Prehltla hrču v hrdle a stavila by svoj termofor s Mackom Pu na to, že tá jeho Samantha je útla blondínka.

Zoe Harrisonová držala za ruku približne deväť- až desaťročného chlapca, ktorý sa v čiernom obleku s kravatou cítil očividne nesvoj. Bol to jej syn Jamie Harrison, ktorý dostal meno po svojom prastarom otcovi. Jamie sa narodil, keď mala Zoe devätnásť rokov, a stále odmietala prezradiť meno chlapcovho otca. Sir James oddane bránil nielen svoju vnučku, ale aj jej rozhodnutie priviesť dieťa na svet a mlčať o jeho otcovi.

Joanne zišlo na um, že Jamie a jeho matka majú rovnaké jemné črty, pokožku krv a mlieko a veľké modré oči. Zoe Harrisonová úporne držala syna čo najďalej od objektívov fotoaparátov – ak sa Stevovi podarí spoločná snímka matky so synom, zajtra určite vyjde na titulnej strane.

Za nimi kráčal Zoin brat Marcus Harrison. Keď prišiel na úroveň Joanninej lavice, zahľadela sa naňho. Hoci stále myslela na Matthewa, musela uznať, že Marcus Harrison je skutočný „odpal“, ako by povedala jej kolegyňa Alice. Joanna ho poznala zo stránok bulvár – v poslednom čase sa pohyboval v spoločnosti svetlovlasej britskej prominentky s trojitým priezviskom. Na rozdiel od sestry mal Marcus tmavé vlasy, ale tie isté modré oči, a kráčal s nenúteným sebavedomím. Vlasy mal takmer po pleciah, čierne sako pokrčené, bielu košeľu rozopnutú na krku a pôsobil charizmaticky. Joanna od neho odtrhla pohľad. *Nabudúce*, pomyslela si rozhodne, *si nájdem muža v strednom veku so záujmom o pozorovanie vtákov a zbieranie známok*. Iba s námahou si vybavila, čím sa Marcus Harrison živí – usúdila, že je nejaký neskúsený filmový producent, čo by naňho dokonale sedelo.

„Dobrý deň, dámy a páni,“ prehovoril vikár z kazateľne, na ktorej visel veľký portrét sira Jamesa Harrisona ovenčený bielymi ružami. „Rodina sira Jamesa Harrisona vás tu všetkých víta a ďakuje, že ste si prišli uctiť pamiatku priateľa, kolegu, otca, starého otca a prastarého otca a azda najlepšieho herca nášho storočia. Pre tých z vás, ktorí ste mali šťastie dobre ho poznať, určite nebude prekvapením, že sir James nástojil na tom, aby dnešný obrad nebol trúchlivou udalosťou, ale oslavou. Jeho rodina rovnako ako ja si ctíme jeho želanie, preto začneme obľúbeným chválospevom sira Jamesa *Prisahám tebe, moja vlasť*. Prosím, povstaňte.“

Joanna sa prinútila vstať na boľavých nohách a bola rada, že organ začal hrať práve vo chvíli, keď sa hlasno rozkašľala. Načiahla sa za programom omše na poličke pred sebou, no predbehla ju chudá ruka s priesvitnou pokožkou, pod ktorou sa viditeľne črtali modré žily.

Pozrela sa vľavo od seba a všimla si majiteľku ruky. Žena hlboko zhrbená od staroby jej siahala sotva po rebrá. Oprela sa jednou rukou o poličku pred sebou a druhá, v ktorej držala program, sa jej silno triasla. Bola to jediná viditeľná časť jej tela. Zvyšok zahaľoval čierny kabát, čo jej siahal až po členky, a hustý čierny tylový závoj.

Roztraseaná ruka bránila žene v čítaní, a tak sa k nej Joanna naklonila. „Smiem sa oň s vami podeliť?“

Ruka jej podala papier. Joanna ho zobrala a sklonila tak nízko, aby naň videla aj stará pani. Tá chrapľavo dospievala zvyšok chválo-

spevu, a keď sa skončil, s námahou sa chystala znovu si sadnúť. Joanna jej mlčky ponúkla predlaktie, no nestretla sa s odozvou.

„Nasleduje obľúbený sonet sira Jamesa, Dunbarova *Sladká ruža čistoty*, ktorý nám prečíta jeho blízky priateľ sir Laurence Sullivan.“

Zhromaždení trpezlivo sedeli, kým sa starý herec prešuchtal do prednej časti kostola. Potom priestor zaplnil slávny zvučný hlas, ktorý očaril tisíce divákov v divadlách na celom svete.

„Sladká ruža čistoty a nežnosti, pôvabná ľalia...“

Joannu vyrušilo vrznutie. Dvere za ňou sa otvorili a ovanul ju ľadový prúd vzduchu. Ceremoniár vtisol do kostola invalidný vozík a podišiel s ním k lavici oproti Joanne. Keď sa vzdialil, Joanna si uvedomila chrapľavý zvuk, pri ktorom sa jej vlastné ťažkosti s dychom videli bezvýznamné. Stará pani vedľa nej dostala čosi ako astmatický záchvat. Cívela bokom a aj napriek závoju bolo zrejmé, že upiera pohľad na muža na vozíku.

„Ste v poriadku?“ zašepkala Joanna, lebo žena si položila dľaň na hrud' a nespustila pohľad z vozíka, ani keď vikár oznámil ďalší chválospev a prítomní opäť vstali. Odrazu stará pani zdrapla Joannu za predlaktie a ukázala dozadu.

Joanna pomohla žene vstať, ovinula jej ruku okolo drieku a doslova ju vyniesla z lavice. Vo chvíli, keď sa dostali na úroveň muža na vozíku, stará pani sa pritísila k Joanne ako dieťa hľadajúce ochranu. Muž na ne uprel chladný, oceľový pohľad. Joanna sa podvedome striasla, odtrhla od muža zrak a pomohla starej panej prejsť k východu, pri ktorom stál uvádzač.

„Tá pani... potrebuje...“

„Vzduch!“ vyjachtala starena medzi trhanými nádychmi.

Uvádzač spolu s Joannou vyviedli ženu von do sivého januárového dňa a zišli s ňou dolu schodmi k jednej z lavičiek na nádvorí. Skôr ako Joanna stihla požiadať muža o ďalšiu pomoc, rýchlo sa vrátil do kostola a zatvoril dvere. Starena sa na ňu zvalila a rozochvene dychčala.

„Mám zavolať sanitku? Vaše dýchanie sa mi ani trochu nepozdáva.“

„Nie!“ vyhrkla stará pani a jej rázny hlas bol v úplnom protiklade s krehkým telom. „Zavolajte taxík. Odvezte ma domov. Prosím.“

„Naozaj si myslím, že by ste mali...“

Kostnaté prsty stisli Joanne zápästie. „Prosím! Taxík!“

„Dobre. Počkajte tu.“